

STUDII BIBLICE 39

RAYMOND E. BROWN

**101 ÎNTREBĂRI
ȘI RĂSPUNSURI**
despre Biblie

Traducere din limba engleză
de Augusta-Maria Flonta

Sapientia
Iași 2018

Titlul original: *Responses To 101 Questions On The Bible*
© Paulist Press, New York 1990

Redactor: pr. dr. Ștefan Lupu
Tehnoredactare: pr. Andrei Gherghel
Copertă: Iulian Gherghel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BROWN, RAYMOND E.

101 întrebări și răspunsuri despre Biblie /
Raymond E. Brown; trad. din lb. engleză de Augusta-
Maria Flonta - Iași : Sapienia, 2018

Index

ISBN 978-606-578-334-8

I. Flonta, Augusta Maria (trad.)

2.

© 2018 Editura SAPIENTIA
Institutul Teologic Romano-Catolic
Str. Th. Văscăuțeanu, 6
RO – 700462 Iași
Tel. 0232/225228
Fax 0232/211476
www.editurasapientia.ro
www.librariasapientia.ro
e-mail: slupu@itrc.ro

*Dedic această carte, cu profundă recunoștință,
tuturor acelor oameni al căror nume, din păcate,
nu l-am cunoscut niciodată, sau l-am uitat.
Dar sunt oameni pe care mi-i amintesc
și a căror imagine am regăsit-o mereu
atunci când ei reveneau,
conferință după conferință,
în locuri și în perioade diferite,
acolo unde organizam întâlniri cu publicul.
Această mărturie a iubirii lor față de Scripturi
a fost pentru mine o sursă constantă de încurajare.
Cartea aceasta este a lor, pentru că s-a născut
din interesul și din întrebările lor.*

CUPRINS

Introducere	9
Tabel analitic al subiectelor tratate	16
Întrebarea 1.	19
Întrebarea 11.	32
Întrebarea 21.	45
Întrebarea 31.	63
Întrebarea 41.	84
Întrebarea 51.	102
Întrebarea 61.	121
Întrebarea 71.	141
Întrebarea 81.	154
Întrebarea 91.	169
Întrebarea 101.	191
Apendice: Cum să trăim credința catolică în așa fel încât fundamentalistii biblici să nu o interpreteze greșit.	194
Indice al subiectelor tratate în întrebări	203

INTRODUCERE

La sfârșitul anilor '50 ai secolului trecut îmi terminam studiile doctorale, pentru a putea preda Biblia. După un an petrecut la Ierusalim, mulțumită unei burse pentru studierea manuscriselor de la Marea Moartă, încă inedite pe atunci, m-am reîntors și am început să predau științele biblice la Seminarul „Sfânta Maria” din Baltimore. În anul 1960 am susținut prima sesiune de studii de vară despre Biblie, iar după această perioadă, pe lângă obișnuitele mele ore de predat, am ținut mii de conferințe pentru diverse grupuri doritoare să audă vorbindu-se despre Scripturi. Aceste grupuri erau formate din episcopi și preoți din diecezele catolice și din clerici ai altor Biserici, călugări și călugărițe din diferite congregații, precum și grupuri formate din toți acei oameni care participă, pe parcursul verii, la sesiuni, congrese și conferințe. Oricare ar fi fost subiectul conferințelor mele ținute pe parcursul anilor, am fost impresionat să constat că, în momentul când începea partea în care răspundeam la întrebări, unele dintre acestea reveneau constant, chiar dacă nu se potriveau cu tema abordată. Această repetare mi-a fost, cu siguranță, de folos, nu doar pentru că am sesizat ceea ce era de interes pentru public, ci și – sper acest lucru – pentru a putea formula răspunsuri mai adecvate la aceste întrebări. Deseori auditorii au avut amabilitatea de a afirma că momentul consacrat întrebărilor și răspunsurilor nu era mai puțin important decât conferințele propriu-zise, pentru a aprofunda înțelegerea Scripturilor. Acesta a fost motivul pentru care m-am

hotărât să adun, din acest bagaj de experiență, întrebările care mi s-au părut cel mai des formulate și să public răspunsurile la acestea.

Permiteți-mi să insist: este vorba despre întrebări care *mi-au fost adresate*. Un procentaj însemnat din acestea a fost adresat, probabil, oricărei persoane care vorbește despre Biblie. Totuși, este inevitabil ca răspunsurile pe care le-am publicat și cele pe care le-am formulat să fi sugerat chiar ele unele dintre întrebările auditoriului. În lucrare, m-am străduit să formulez întrebările în funcție de amintirile mele. Unele dintre ele au fost enunțate, întotdeauna, din interes sau din curiozitate. Altele sunt formulate într-o manieră ușor defensivă, deoarece foarte adesea subiectul suscită, în cel care întreabă, o anumită tulburare. Se întâmplă ca interlocutorul să insiste: răspunsul care i-a fost dat nu corespunde exact cu ceea ce caută el. Am încercat să păstrez aceste diferențe de ton. M-am întrebat ce spațiu ar trebui să acord răspunsurilor din această carte. Ar fi mai bine să dau răspunsuri mai ample unui număr mai mic de întrebări, sau să dau răspunsuri mai scurte, care să genereze alte întrebări, ce ar relua punctele tratate insuficient în cadrul primului răspuns? Cel mai adesea am ales această din urmă abordare, căci ea corespunde experienței mele directe din teren, în urma conferințelor ținute. Participanții nu se așteaptă ca răspunsul la o întrebare să constituie o nouă conferință. Ei preferă aprofundarea unui răspuns considerat incomplet. Totuși, există probleme complexe, care cer uneori răspunsuri mai detaliate, exact în momentul când sunt puse (și pe care această lucrare le prezintă). Cititorul va observa imediat diferența de lungime dintre răspunsurile la cele 101 întrebări.

M-am străduit să păstrez, în această lucrare, un limbaj mai puțin oficial și mai apropiat de tonul unei

conversații (dar mă tem că nu am reușit întotdeauna). Se întâmplă ca, uneori, modul în care a fost formulată întrebarea să mi se întipărească în memorie, chiar dacă această manieră nu m-a satisfăcut deloc. În acest caz, am ales ca, în răspuns, să arăt de ce nu-mi plăcea modalitatea în care a fost formulată întrebarea, căci această diferență de exprimare constituie deseori, cel puțin în parte, problema abordată. Străduindu-mă să rămân fidel, în mod rezonabil, modului de a exprima anumite întrebări, recunosc, de asemenea, că o formulare neîndemânatică m-a constrâns la probitate. Specialiștii preferă, în general, modalitățile mai liniștitoare, mai puțin abrupte, de tratare a unui subiect. De exemplu, abordez întotdeauna problema lui Petru în Noul Testament, prezentând diferitele roluri jucate de el sau de imaginea lui. După care, inevitabil, se găsește cineva care să întrebe, fără menajamente, mergând la esența lucrurilor: a fost papă? Un cuvânt pe care nici măcar nu l-am menționat; dar ascultătorii așteaptă ca problema să fie tradusă în niște termeni pe care ei îi pot aprecia. A răspunde în mod onest și fără ocolișuri unei întrebări formulate atât de stângaci și fără să te lași prins în capcana anacronismului face parte din arta de a da niște răspunsuri bune.

Conform experienței mele, în cursul schimbului de întrebări și răspunsuri, o întrebare formulată pe un subiect anume conduce deseori la alte subiecte, iar aceasta generează o secvențialitate care dezvoltă o temă. În această carte, am ales să procedez în felul următor: în loc să dispun cele 101 întrebări la întâmplare sau în ordinea frecvenței ori a importanței lor, le-am dispus pe subiecte (vezi tabelul analitic, pag. 16). Nu pretind, bineînțeles, că am respectat întotdeauna, în fiecare schimb de întrebări și răspunsuri, secvența

completă pe care o prezint aici, referitoare la un subiect principal, dar am întâlnit multe dintre acestea. În plus, chiar în formularea întrebărilor, am restituit unele dintre secvențele ciudate pe care mi le-am amintit. De exemplu, întrebarea frecventă care mi-a fost adresată, dacă eu cred în existența diavolului, nu vine niciodată practic „din nimic”: aproape întotdeauna ea este consecința unei discuții despre minunile lui Isus și despre exorcismele sale. O întrebare formulată și mai frecvent, despre existența îngerilor, nu vine ca urmare a unei discuții despre Vechiul Testament, ci în urma unei expuneri despre textul referitor la buna-vestire, în care îngerul se adresează Mariei și lui Iosif. Această experiență a decis locul în care am plasat întrebarea despre demoni și aceea despre îngeri. Cu alte cuvinte, dacă această carte este corect dispusă pe subiecte, ea nu este pur și simplu sistematică; succesiunea subiectelor oglindește schemele de gândire care îi determină pe oameni să formuleze întrebări.

Alegerea întrebărilor *nu* a fost determinată de judecata mea despre care sunt subiectele cele mai importante în studiile biblice. Preocupările celor care m-au întrebat, pe parcursul acestor ani de conferințe, sunt cele care au decis această alegere. Țin să avertizez cititorul că este vorba despre cartea unui public, și nu despre abordarea unui specialist. De exemplu, consider mica scenă din *Fap* 6,1-6, prima dispută raportată de *Cartea Faptele Apostolilor* în interiorul comunității creștine, aceea dintre evrei și eleniști („greci”), ca fiind de primă importanță pentru cunoașterea Bisericii primare. Or, cel puțin când am susținut o conferință asupra acestui subiect special al *Faptelor*, nimeni, niciodată, nu a adresat o întrebare referitoare la subiectul eleniștilor. În schimb, oricare ar fi subiectul unei conferințe

despre Noul Testament, se va găsi cineva care să întrebe despre frații lui Isus. Chestiunea de a ști dacă erau fiii Mariei nu constituie o problemă de prim-plan în studiul Noului Testament; dar este una dintre problemele pe care mulți o întâlnesc în propria existență și este unul dintre lucrurile care-i neliniștesc.

Acest lucru se întâmplă pentru că întrebările prezentate în carte au fost adresate, în mod real, de persoane obișnuite; specialiștii le-ar putea considera de mică importanță, dar sunt, în același timp, și probleme pe care erudiții ar prefera să le evite. Oameni plini de înțelepciune mă fac să zâmbesc atunci când sugerează să evit să discut în public unele lucruri delicate, cum ar fi acela al zămisirii feciorelnice, pentru că ar tulbura oamenii (în timp ce ziarele de orientare feministă și revistele de informație cu o largă difuzare au răspândit în public opinii „senzaționale” despre acest subiect). O asemenea delicatețe este un lux pe care cel care susține conferința nu și-l poate permite, căci cei care întreabă găsesc, din instinct, detaliile sensibile, dificile sau neplăcute. Am spus deja că modul frust în care pot fi formulate întrebările nu-i permite întotdeauna oratorului să „iasă din impas” cu ușurință. La fel, oratorul învață că nu există întrebare pe care să nu ne-o putem imagina. Întotdeauna va exista cineva care să se gândească la o întrebare de acest gen.

Sunt preot al Bisericii Catolice și sunt conștient de faptul că publicul căruia mă adresez este format din mai mulți catolici decât din protestanți sau evrei: inevitabil, multe dintre întrebările reținute în acest volum vor avea, prin urmare, o nuanță catolică. Cu toate acestea, am predat ani întregi la un seminar în mare parte protestant, iar acest lucru m-a sensibilizat asupra faptului că mulți subiecți, chiar dacă folosesc o formulare

în manieră catolică, suscită interesul celorlalți exact pentru că, în existența lor, se află în contact cu catolicii. Am menționat mai sus preocuparea de a ști dacă Maria a rămas fecioară ori dacă a mai avut și alți copii. Este o întrebare pe care mi-o adresează deseori protestanții care sunt doritori să vadă cum poate susține un catolic ce se prezintă specialist în Biblie o poziție pe care ei o consideră atât de străină Bibliei. Cred că răspunsurile oferite în acest volum vor demonstra clar că fac parte dintre aceia care acceptă doctrina Bisericii lor; dar cred că va fi la fel de evident că m-am străduit să prezint adevărurile biblice cât mai obiectiv posibil și să demonstrez, în mod corect, unde se opresc acestea și unde sunt adăugate percepții noi, generate de interpretarea Bibliei în decursul secolelor, în interiorul unei Biserici vii. Dacă datele biblice însele sunt ambigue, sunt de părere că acest lucru trebuie cunoscut de către toți. Nu văd de ce creștinii diferitelor Biserici nu se pot pune de acord asupra adevărurilor biblice și asupra a ceea ce voiau să spună autorii Scripturilor (în măsura în care cercetarea biblică le permite să discearnă diferența dintre ele). Inevitabil, ei vor judeca diferit în ceea ce privește semnificația Bibliei în diversele aspecte ale vieții Bisericii, dar, în acest caz, punctele de divergență sunt mai evidente. Cel mai adesea, aspectele pe care le vor disputa vor fi acelea care nu sunt clare în Scriptură și care, pe parcursul timpului, au generat poziții diferite. Aceasta contribuie la îndepărtarea din dezbaterile dintre creștini a acuzației că abordează o poziție străină Bibliei; cel mai adesea, același adevăr biblic face obiectul unor interpretări diferite, iar cele două părți sunt, în lumina acestora, fidele Bibliei.

Alte persoane ca mine, care și-au petrecut viața studiind Biblia, ar putea formula răspunsuri diferite la

aceste întrebări. Răspunsurile îmi aparțin, dar ele au fost cizelate în primul rând din dorința de a face înțelese informațiile, nu de dorința de a atrage atenția cu orice preț. Am constatat că o replică prea abilă sau un răspuns prompt care vizează provocarea răsului rănește deseori și închide mintea interlocutorului în fața a ceea ce de fapt dorești cu adevărat să transmiți. Prefer să-mi enunț pe larg gândurile, decât să subliniez ridicolul unui răspuns de alt tip, oricât de caraghios îl găsesc, în fond. Îl avertizez pe cititor: nu va găsi nimic remarcabil, „strălucitor”, în aceste răspunsuri; îmi este suficient să sper că va găsi, în ele, informații. Am preferat termenul de „răspuns” celui de „replică”. În acest fel am răspuns la aceste întrebări și o voi mai face în continuare; dar cititorul este acela care va judeca dacă a găsit, cu adevărat, răspunsul așteptat.

TABEL ANALITIC AL SUBIECTELOR TRATATE

- Întrebările 1-4: *Traducerile Bibliei*. Pe care dintre ele să o folosim; traduceri populare; Biblii protestante și Biblii catolice.
- Întrebările 5-10: *Cărți canonice și Cărți apocrife*. Divergențele dintre catolici și protestanți; Evangheliile apocrife.
- Întrebările 11-14: *Cum să citim Biblia?* De la început la sfârșit, sau într-o manieră selectivă; notele și comentariile: poți să te dispensezi de specialiști?
- Întrebările 15-17: *Sub îndrumarea Bisericii*: Interpretarea individuală; libertatea specialistului în interpretare.
- Întrebările 18-22: *De ce să citim Biblia?* Cuvântul lui Dumnezeu sau bibliotecă umană; Biblia e inspirată?
- Întrebările 23-27: *Biblia este adevărată* până la ultima literă? Literalitatea cu privire la Adam și Eva și a altor texte; arheologia confirmă textul biblic?
- Întrebările 28-30: *Critica biblică*: cărți biblice dificile; *Apocalipsul*, cea mai dificilă dintre cărțile Bibliei.
- Întrebările 31-33: *Fundamentalismul biblic*: cum să răspundem acestei probleme.
- Întrebările 34-37: *Noul Testament este adevărat până la ultima literă?* Scrisorile lui Paul: au fost scrise de el, iar în caz contrar, ce autoritate au?
- Întrebările 38-44: *Evangheliile*. Sunt sigure, istorice? Redau ele viața lui Cristos? Dacă nu este așa, cine le-a scris și ce sunt ele? Ce diferență face acest lucru pe plan spiritual?

- Întrebările 45-51: *Cuvintele și lucrările lui Isus*: Putem fi siguri de cuvintele sale precise și de minunile sale? Care este valoarea acestor minuni, mai ales a exorcismelor sale? Diavolul există?
- Întrebările 52-53: *Învieerea lui Isus*: Isus s-a ridicat din mormânt cu trupul, adică fizic?
- Întrebările 54-60: *Nașterea lui Isus*: Ne putem încrede în textele despre nașterea și despre copilăria sa, nu sunt acestea doar folclor? În ce concordă și în ce se deosebesc? Au existat apariții ale îngerilor, îngerii există?
- Întrebările 61-68: *Maria*: Care este importanța sa în Biblie? Nașterea feciorelnică; Neprihănită Zămislire și Adormirea Maicii Domnului; Maria a rămas fecioară? Cine erau frații și surorile lui Isus?
- Întrebările 69-76: *Știința lui Isus*: Știa Isus că este Dumnezeu? Știa el totul? Știa că trebuia să moară? Cunoștea viitorul?
- Întrebările 77-78: *Întemeierea Bisericii*: Isus a înființat Biserica sau știa cum urmează să se dezvolte aceasta?
- Întrebările 79-85: *Sacramentele*: au fost instituite de Isus, mai ales Euharistia și Botezul? Ce semnificație aveau acestea pentru primii creștini?
- Întrebările 86-88: *Primii creștini și evreii*: Ce raporturi au existat între ei și cum s-au despărțit? Evreii i-au prigonit pe creștini?
- Întrebările 89-92: *Conducerea Bisericii primare*: Cine conducea Biserica? Cei doisprezece apostoli; de unde vin episcopii, erau aceștia succesorii apostolilor?
- Întrebările 93-96: *Cine celebra Euharistia*: Când și în ce fel au fost recunoscuți ca preoți anumiți creștini?
- Întrebările 97-100: *Petru și papii*: Petru era conducătorul Bisericii, sau episcopul Romei, sau primul papă?
- Întrebarea 101: *Cât de mult s-a schimbat Biserica după epoca Noului Testament?*